

על נסיעת רבין לארצות-הברית

פגישה עם הגורל

ב שביל יצחק רבין זוהי פגישה עם גורלו. הוא ייפגש עם ג'ראלד פורד, פוליטיקאי אמריקאי מן המניין, שאינו מרשים ביותר. הוא ייפגש עם הנרי קיסינג'ר, אותו הוא מכיר זה מכבר, ושיאנו יכול להטיל עליו אימה. הוא ייפגש עם סידרה של מדינאים נוספים. לא עצם הפגישות יכול להפתיע, אלא הן ידועה שעם נסיעה זו מתחיל תהליך שיוקבע את עתידו של יצחק רבין, את מקומו בהיס'טוריה, ואפילו את סיכוייו להישאר כשיוקבע זמן רב.

מבחינה אישית, זהו מיבחן חמור. מה גם שבמיבחן זה תלוי לא מעט גם עתידה של מדינת-ישראל — לשלום או למלחמה, להחזקת שטחים או לנסיגה.

מטחנת הבשר

ל גבי הנסיעה עצמה, קיימות שתי תדמיות שונות לגמרי — התדמית האמריקאית והתדמית הישראלית. מבחינה אמריקאית, נכנס רבין למטחנת הבשר של קיסינג'ר, יחד עם המנהיגים הערביים, כדי שאחרי כמה וכמה סיבובים של המנוף ייצא התבשיל הגמור — ההסדר. רבין יבוא, ישימע, ובעיקר — ישמע. יהיו אלה שיחות

גם ברית-המועצות, שלמעשה נדחקה אל מחוץ למישחק. יתכן שבשלב זה יהיה צורך לערוך בחירות בישראל — כי לדעת האמריקאים, אין מגווס מנסיגה ישראלית כלשהי בגדה המערבית.

ככל התמונה הזאת, נועד לרבין תפקיד מישני. היוזמה היא בידי האמריקאים, והם המחליטים בסופו של דבר. אם תשובנו ממ'י שגת ישראל — מה טוב. אם לא — תצטרך לקבל את הדין.

כן נראים הדברים מזווית-הראייה של וושינגטון.

„רבין החדש“

מן הזווית הישראלית, נראים הדברים לגמרי אחרת.

רבין מודע, כמובן, לתסריט האמריקאי. הוא מכיר היטב את המצב, ואין לו הרבה אשליות לגבי הלך-הרוחות בושינגטון.

אולם הוא עושה מאמץ נואש להיחלץ אישית מן התדמית של „משרת האמריקאים“. שהחלה דבקה בו עוד מומן היותו שגריר ישראל בושינגטון (כשאיבדו אמרו עליו שהפך „שגריר ארצות-הברית בירושלים“). הוא גם מודע לעובדה שהוא עומד, מול הלחץ האמריקאי הצפוי, כשמעט מאד קלפים בידי.

משום כך, עשה רבין בימים האחרונים מאמצים ניכרים מאוד כדי לגבש לעצמו ול"ממשלת ישראל תדמית נוקשה יותר, ותוך כדי כך גם לשפר את עמדת-המיקוח שגה כלפי האמריקאים.

בחוגי הממשלה נמסר כי „רבין השתנה“, שהוא מתכוון לדבר אל האמריקאים בלשון אחרת.

קודם כל, הוא מתכוון להעלות בכל החומרה את איי מילוי ההתחייבויות, המרומזות ברובן, שנתן קיסינג'ר לישראל לגבי מישלוחי נשק וכו'.

שרי-החץ האמריקאי רמו על הדברים בשעתו כדי לשכנע את ישראל לקבל את הסכמי ההפרדה. אולם הוא נזהר אז מאד שלא לקבל על עצמו התחייבויות מפורשות ומפורטות מדי.

קעת מאמינים בירושלים שהוא הפר את ההתחייבות ומחזיק את ישראל „על רצועה קצרה“, כדי שתואלק גם להבא לקבל תפי' תיביר-שיכנוע אמריקאיים.

בנושא המדיני, נאמר שרבין יגיד לאמריקאים דבר פשוט: אין נסיגה משום מקום, בלי תמורה ממשית ומיידית.

כדומר: רבין לא יבוא כשבמיו „לאו“, נוי סח קורמיו, אלא „לא, אלא אם כן...“ או „כן, בתנאים...“ הדברים שהוא ידרוש ממצרים, מן ירדן ואף מפוריה, יהיו באזה ששום מדינה ערבית אינה מוכנה לתת, בשלב זה.

למשל: שלום רשמי עם ירדן. לפני נסיגה כלשהי בגדה: או: הצהרה מצרית על הפסקת הלוחמה, לפני נסיגה נוספת בסיני. ודברים עוד הרבה יותר מרהיבים לכת מסוריה, אם בכלל טובא בחשבון אפשרות של איוושהי תווזה בגולן.

ואם קיסינג'ר לא יסכים לגישה זו, יהפוך ה„אולי“ של רבין ל„לא“.

מילנוד 74

ה אמריקאים אינם מתייחסים לתסריט זה של „רבין החדש“ ברצינות רבה. בעיניהם, זהו טכסיס מובן של פוליטיקאי המשתדל לשפר את תדמיתו.

הם משוכנעים לחלוטין שישראל לא תוכל להחזיק מעמד בעמדה סרבנית. מפני שהיא נמצאת בצבת שאי אפשר, לדעתם, להיחלץ ממנה:

אם יוספקו מאמציו השלום, צפויה מו'י חמה בעתיד הקרוב.

ישראל אינה יוכזה להיחגם בני פרוי טיינשק, שאמריקה מעכבת את מישלוחם.

אפשר לקרוא לזה „מילנוד 74“.

מכיוון שאמריקאים כל עניין להחליש את רבין, אלא להיפך, הם מוכנים לאפשר לו לשפר את תדמיתו, ולנקוט טכסיסים שונים בכיוון זה. אך בסופו של דבר, כך מאמינים קיסינג'ר ושות', תקבע העמדה האמריקאית.

בירושלים, לעומת זאת, מתכוונים לדברים ברצינות — לפחות בשלב הנוכחי.

על רקע זה מוסברת השתדלותו הפיתאוי מית והדחופה של יצחק רבין להכניס את ה"מפד"ל לממשלה.

לא היה הגיון בעייתו המאמץ הזה, ערב נסיעתו דווקא — אלא כהפגנה כלפי האמריקאים. הבשורה: רבין נאלץ להכניס את הגיזע, לממשלה, ועמדתו תהיה עכשיו קשוחה יותר (ראה במדינה).

באותה שעה נוקטת הממשלה במערכת-פעולה אחרת, שהיא בעלת משמעות רבה עוד יותר. היא מתכוננת למילחמה.

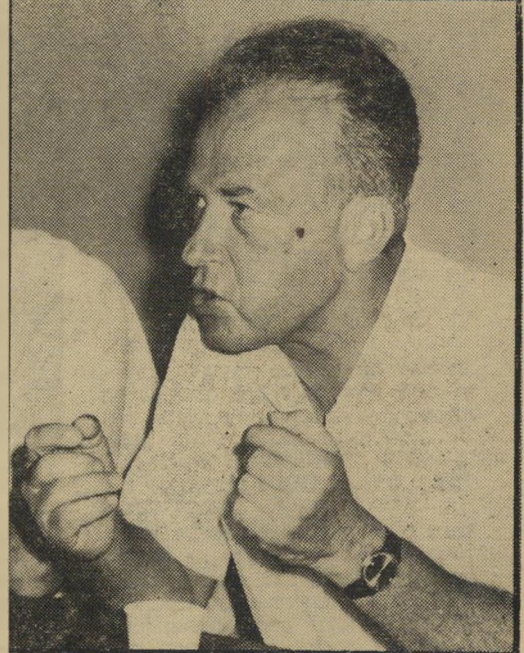
אישחק עם אש

ה ציבור הישראלי עוקב אחרי הצהרות-המילחמה של הממשלה, ובעיקר של יצחק רבין, שימעון פרס ואלופי צה"ל, בספקנות שהיא פרי הניסיון. לגבי האורח המצוי, אלה הן אזעקות שיגרתיות, שמטרתן אינה אלא לשמור על כוונות ביטחוניות, להפחיד את האוייב ולחזק על האמריקאים.

מכאן האדישות הכללית שבה מתקבלים הדברים. אולם — נוסף על כל הכוונות האלה — יש לאזהרות המילחמה מטרה חשובה יותר.

כאשר מחזיק ראש-הממשלה, ולפחות חלק מממשלתו, באמונה שהם יוכלו להחזיק מעמד ולא להיכנע לאמריקאים, ברור להם כי התוצאה הבלתי-ימנעת תהיה מילחמה. מילחמה זו תפרוץ אם יתיאשו הערבים מן התיקוה שהאמריקאים יכפו על ישראל את ההסדר הרצוי להם — או כאשר ישראל עצמה תחליט לקדם פני סכנה כזאת עניידי התקפה מונעת.

כך או כך, ברור כי המילחמה הבאה תהיה קשה מאד.



או להתחנן?

וכי יופעלו בה מערכות-נשק חדשות לגמרי, בעלות עוצמה וטווחים שלא היו כדוגמתם עד כה.

אזהרות הממשלה, ברוח זו, אינן דברים ריקים. אם תדבק ממשלת רבין בעמדותיה המוצהרות, ואם לא ישנו הערבים את עמדותיהם בעניין השטחים והפולטיטיים (דבר שאין לו כל סיכוי) — תהיה המילחמה בלתי-ימנעת.

האמריקאים מקווים שהדברים לא יגיעו לדידי כך, משום שתהגיון הפודיטי והצבאי מו'י ביד להסדר על פי התסריט האמריקאי.

המדיניות של קיסינג'ר נראית להם כאוניית-קרב גדוי לה, בעוד שגורמיהיכות המקומיים דומים לסירות קטנות. אולם לפעמים יוכזה מרפרת קטנה מאוד להטביע אוניה גדולה מאוד.

יצחק רבין יודע, כמובן, שאם תטבע המדיניות של קיסינג'ר, עלולה ישראל להיכנס להימור גורלי — החמור ביותר בתולדותיה.

האמת היא שפשוט אין כל אלטרנטיבה מעשית למדיניות קיסינג'ר, מלבד מילחמה.

מכיוון שזה ברור לגמרי, עומד רבין לפני החלטות גורליות מאין מקומו. ומכיוון שאין הוא טיפוס של הרפתקן, כמו משה דיין, אלא אדם אחראי מאד, יש להניח שהוא יהיה נתון במצוקה נפשית ואינטלקטואלית קשה ביותר.

אנשיו של קיסינג'ר אינם מודאגים. „בא" שר רבין יבוא לושינגטון, הוא יראה את ה"דברים בפרופורציה הגדולות הנכונה, ויסיק מסקנות הגיוניות“, הם אומרים.

הנרי קיסינג'ר מוכן בהחלט לעזור לו בכך.

לאיים -

לעומק, אם כי עדיין לא מחייבות. ייאמר לרבין בבירור ובפירוט מניין נושבת הרוח, מה נדרש מישראל, ולמה היא יכולה לקוות.

המחשבות של קיסינג'ר הן עדיין במצב נוזל, וטרם התגבשו סופית. הוא שמע את דבריהם של המלך חוסיין, ושל שרי-החץ של ירדן, מצריים, סוריה וסעודיה. בשיחות עם רבין יתגבש, בלי ספק, הקו הכללי של ההסדר.

לאחר מכן יניח קיסינג'ר לרבין לחזור הביתה, ולהכיר שיר את הקרקע הפוליטית והפסיכולוגית בישראל לקראת ההסדר הצפוי. ברומנית יתקדם תהליך זה גם בארצות הערביות.

לאחר מכן יבוא קיסינג'ר עצמו לאחד מי סיבובי-הבזק המוחצים שלו. הוא יתעופף בין הביירות, ידרבן, יאיים, ישכנע, ידחוף, עד שי תתגבש הפכמה כלנית, חצי מרצון וחצי מי אונם, רגבי השלב הבא של מאמציה-השלום.

כדומר: הסדריה-הגיניים הכאים בין ישראל ובין ירדן, מצרים, ואולי מוריה.

בשובו לושינגטון, יקדם קיסינג'ר את פניו של הנשיא אנוואר אל-סאדאת. תיעור לו קבלת-פנים מלכותית, וייעשה הכל כדי לרומם את דמותו כבעל-הברית העיקרי החדש של ארצות-הברית בעולם הערבי.

אליסאדאת יבוא על סמך החסכמה שתוי שג לפני כן, וייתן דח את הגושפנקה הערבית.

לאחר מכן תחכנס ועידת-ז'נבה, כנראה לקראת סוף השנה — במלאת שנה לשיבה הראשונה. מה שהושג קודם לכן בשיחות ריצ'דדיות, יקבל אישורו במעמד רבי צדדי הפגנתי, שיהיה רצוי מתוכנן בצורה זו תשותף